

I. Tatár Béla

„Minden civilizáció, történelmi kor vagy birodalom ugyanazt az utat futja be. Megszületik, megerősödik, eközben van arra lehetősége, hogy valamilyen nagy, jelentős dolgot alkosson, majd elbukik. A bukás hol gyorsan, hol pedig lassan következik be. Így követik egymást ciklikusan a birodalmak, a civilizációk és a korszakok. Az ember sajátja, hogy mindig másban keresse a hibát, pedig mi vagyunk az okai és az okozói is minden bukásnak. A nagy dolgok születésének pillanatában szerintem valamilyen magasztos erő járja át az embereket. Megérezzük, hogy részei lettünk az alkotás, a teremtés szent pillanatának. Ez a pillanat összekovácsol bennünket, és egyben tart akkor is, amikor már a mindennapok igája alatt görnyedünk. Persze napról napra fogy a pillanat varázsa, de ennek ellenére megmarad az összetartozás érzése a büszke öntudattal, ami hatalmas tartást ad. Hiszen hősök voltunk. Hősök voltunk egy szent pillanattig.

Én nem vagyok társadalom tudós, aki megérti és szépen meg is tudja magyarázni ezeket a folyamatokat. Azzal sem vagyok tisztában, hogy miként jutunk el ebből a kegyelmi állapotból aztán odáig, hogy szemet hunyjunk a tolvajlás, a hazugság és az erőszak felett. Nem értem, hogyan válnak a teremtés magasztos hőseiből -vagy inkább azok leszármazottjaiból- a pusztulást megelőző, félelemtől reszkető, alantas lények. Talán a teremtés energiái ciklikusan ébrednek fel, vagy a keleti gondolkodók yin-yang világában mozgó ellentétes erők megléte az oka. Én ezt nem tudom. Az viszont biztos, hogy világunk túljutott régen a magasztos pillanaton. Már a megerősödés is megvolt, és aki figyelmes, az észlelheti a bukáshoz vezető jeleket.”

Tatár Béla

1.

Béla bácsi egy elégedett mosollyal nyugtázta magában, hogy ez a nap is milyen jól sikerült. A hetvenkilenc éves, idős férfi éppen hazafelé tart unokáitól. Egész délután a gyerekekkel volt, ami fizikailag kicsit elfárasztotta, de szellemileg annál inkább feltöltötte. A villamos dőcögését észre sem véve üldögél most az egyik székben, és bár kifelé bámul az ablakon, de a tájból mégsem lát semmit. A gondolataiba merülve éli újra a délutáni meccs minden pillanatát. Most éppen elégedett az étellel. Jól esik arról álmodozni, hogy fia gyermekei milyen tökéletes kis lények. Teljesen rabul ejtik ezek az ábrándok, mikor valahonnan nagyon távolról egy zavaró hang próbál beszűrődni a tudatába. De egyelőre nem enged utat neki. Egészen addig, míg egy durva lökést nem érez a vállán. Az érintés kibillenti és most az ablakról elfordítja a fejét, hogy megnézzze, mi történt. Ekkor már egy erősebb lökés és egy harsány hang összetöri az idilli képet. Bár még mindig nem érti, hogy mi történik, azt már látja, hogy két fiatal, izmos férfi áll mellette, és az egyik lökdösi, miközben hozzá beszél.

- Mi van má'?! Elaludtá' tata?
- Parancsol valamit, fiatalember? – válaszolt a durva zaklatásra.

A két férfi egymásra nézett, miközben az eddigi szószóló hangjában baljós hangsúllyal folytatta:

- Nézd má' a vén hülyét!

Majd Béla bácsihoz fordult. Kegyetlen tekintetéből hideg közöny sugárzott, ahogy megismételte korábbi mondatait:

- Azt mondtam, hogy pattannya' fel! A barátommal ide akarunk ülni. Neked meg jó lesz odébb is, ha jót akarsz.

Mire ideért a mondandójával, erős keze megragadta az idős férfi gallérját és durván rángatni kezdte. Béla bácsi döbbenetesen nézett rá és közben igyekezett megérteni a helyzetet. Félve levette a szemét a férfiről, hogy lopva körülnézzen. Először arra gondolt, hogy nincsen hely és valamilyen kifacsart okból kifolyólag neki kéne átadni a székét. Ám egy pillantás is elég volt ahhoz, hogy felmérje, bizony akad hely bőven. Az meg sem fordult a fejében, hogy tulajdonképpen ő lenne az idősebb. Aztán elcsattant egy pofon.

- Keljé' má' föl! Nem érted? – hangzott ismét a felszólítás egyidőben a pofonnal, ami az arcán landolt.
- Mit képzelsz? – próbálkozott visszanyerni a méltóságát, ám amikor segítséget várva körbenézett, csak telefonokba bújó vagy félve odasandító embereket talált maga körül.

Aztán egy pillanatra megörült. Mintha a szomszéd lépcsőházból az a jól nevelt fiatalember ülne tőle három székkal arrébb. Igen. Most, hogy felnézett, ő is felismerte. Ám mulékony, hamis biztonságot adott a felismerés, mert a fiatalember már el is fordította a tekintetét. Mintha nem venné észre. Ekkor csattant el a következő pofon. Ezt az eddig csendesen szemlélődő követte el a két zaklatója közül. Ez a pofon ellenben már akkora volt, hogy Béla bácsi kibillent az egyensúlyából és a fejét beütötte az ablaküvegbe. Aztán ütlegek, rángatások és trágár szövegek kíséretében a két férfi felállította az idős embert, majd egyikük nagyot taszajtott rajta. A lökés olyan jól sikerült, hogy az egyensúlyát veszítő, tehetetlen ember a padlóra zuhant. Bal kezét maga éle tartva próbálta csökkenteni az ütközést, de nem volt elég erős a keze, hogy megtartsa a súlyát. Hangos recsenéssel eltörött a karja. Béla bácsi tehetetlenül feküdt a földön. Fejét forgatva próbált kiutat keresni, de már ahhoz sem volt elég ereje, hogy felálljon. A villamos megállt és eközben a kocsiban utazók

mind elszivárogtak. Az ajtók becsukódtak. Az idős férfi a padlón rekedt. Nem akadt senki, aki segítsen neki. Még felállni sem. A két támadója rajta gúnyolódva leült, majd mintha semmi közük nem lenne az egészhez, elfordultak. A villamos pedig döcögött tovább. Valakiben volt annyi jóérzés, hogy szólt a villamos vezetőjének vagy hívta a segélyhívót, mert két megállóval később, mikor megállt a jármű, rendőrök szálltak fel. Egyikük a földön fekvőhöz hajolt, hogy megállapítsa, mi van vele. Béla bácsi mielőtt elvesztette az eszméletét, még beszédfoszlányokat hallott, igaz egyre halkabban.

A mentőben tért magához. Mikor megpróbált felülni, a mentőorvos visszanyomta az ágyra és kedvesen hozzátette:

- Ne mozogjon kérem! Próbálok rögzíteni a karját.

Tényleg. A keze. Nem érzett fájdalmat és lassan kezdte felfogni a helyzetet. Már csak a fejét mozgatta, hogy körülnézzen. A mentő nyitott ajtaján keresztül látta még, hogy támadói közül az egyiket éppen most ültetik be egy rendőrautóba. Kicsit megkönnyebbült. - Legalább ez megvan – gondolta. - Legalább elfogták ezeket a személtládákat.

Mi tagadás, megnyugodott. Helyreállt a világ rendje. Őt bántották ugyan, de most megkapják érte, ami jár. Becsukódott a mentő ajtaja és szirénázva elindultak.

- Szerencséje van. Nem csúsztak össze a csontok – mondta a mentős. – Hamar fel fog épülni.

Béla bácsi bólogatott, de nem tudott válaszolni, mert a szégyen és a félelem szorongatta a torkát. Aztán egy könnycsepp gördült le az arcán, miközben arra gondolt, hogy ennyire még sosem érezte magát kiszolgáltatottnak. De hát mit panaszkodjon? Hiszen „szerencséje volt”. Nem szólalt meg egészen addig, míg a kórházban a röntgenorvos be nem fejezte a vizsgálatot. Akkor csak annyit mondott:

- Segítené kérem? Szeretném felhívni a fiamat.

Ahogy az orvos közelebb lépett, Béla bácsi folytatta:

- A bal zsebemben van a telefonom. Segítené kivenni?

Az orvos csendben kivette a készüléket és átnyújtotta az idős embernek, aki egy egyszerű fejbiccentéssel köszönte meg. A műtős legény pedig már tolt is tovább. Nem volt ideje telefonálni, mert ahogy kiérték a folyosóra, két rendőr lépett oda hozzájuk.

- Jó napot kívánok! – köszöntek egyszerre a rendőrök.

Az elgyötört férfinak most is csak egy bólintásra futotta. A rendőrök megértően folytatták:

- Elnézést, hogy most zavarjuk, de szükségünk lenne a vallomására.

A röntgenorvos sietett Béla bácsi segítségére:

- Uraim! Kérem, tegyék félre a kérdéseiket a vizsgálatok végéig! – azzal mutatta is az irányt a műtős legénynek, hogy merre tolja tovább a beteget.

A rendőrök megértően utat engedtek, úgy folytatták:

- Kiértésítettük a fiát. Már úton van a kórházba – aztán az orvoshoz fordulva folytatták:
- Doktor úr, mikor tudunk beszélni vele? Muszáj megírnunk a jelentést és nem találtunk tanúkat.

Béla bácsi ép kezével úgy rászorított a tolószék kerekére, hogy az azonnal megállt. Esetlen kísérletet tett arra közben, hogy magától visszaforduljon a rendőrök felé, ami végül sikerült, a műtős fiúnak hála. Ahogy szembenézett a két rendőrrel, már kérdezte is:

- Nincs szemtanú?

Majd válaszra sem várva azonnal folytatta:

- Egy fél villamosnyi ember látta az egészet, és egy szemtanú sincsen?

A rendőrök együttlérő hangon válaszoltak:

- Sajnos nincsen.

Béla bácsi zavartan kérdezte:

- ...De láttam, hogy elfogták az egyik férfit, aki ezt tette.
- Elfogtuk, de ... – A rendőrök csak eddig jutottak, mert az agg ember azonnal közbevágott:
- Akkor jó. Hallja a vallomásom! Az a két semmirekellő felrángatott a székből, megpofozott, majd fellökött. Az életemben nem láttam őket. Azt sem tudtam, mit akartak. Aztán elmondták. Az én helyemre akartak ülni! – kicsit elhallgatott, majd halkabban hozzátette még: – Ezért tették ezt velem.

A rendőrök csendesen megköszönték, majd útjára engedték a felindult embert. A műtős legény pedig, mintha valami láthatatlan karmester jelzett volna, már fordította is irányba a tolószéket, és szapora léptekkel vitte a rábízott beteget tovább.

A kezelőorvos a röntgenképet nézegetve szenvtelen hangon kezdte mondandóját. Egy idős és egy fiatalabb ember volt még a vizsgálóban. Bár nem nézett rájuk, de szavait nekik címezte:

- Nagy szerencséje van ezzel a töréssel. Nem lesz szükség műtétre.

Az orvos ekkor fordult feléjük és az öregember arcát nézve nem értette, hogy az miért nem örül ennek a jó hírnék. Talán ha nem fordul feléjük, nem lett volna ideje Béla bácsinak reagálni az orvos szavaira.

- Valóban. Tényleg nagy szerencsém volt. – mondta keserűen. – Olyan nagy szerencsém volt, hogy ha nem veretem meg magam a villamoson, akkor most otthon unatkozhatnék.
- Apa! – szólt közbe a fiatalabb férfi. – A doktor úr biztosan nem így gondolta.

Az orvos nem ütközött meg a hallottakon. Úgy folytatta, mintha a hentesnél mondaná, hogy mi kerüljön a mérlegre:

- Szóval, műtét nem lesz, de gipsz annál inkább.

Ezt követően gépiesen elmondta, hogy a gipszelés után mikor kell visszajönni kontrollra, hogy amikor leveszik majd a gipszet, szüksége lesz gyógytornára és még valamit, de erre Béla bácsi már nem figyelt. Nagyon fáradt volt. Alig várta, hogy hazaérjen és meheessen aludni. Hálásan kapaszkodott a fia kezébe és hagyta terelgetni magát. Mikor hazaértek, kis segítséggel hamar sikerült ágyba kerülnie. Fia aggódva figyelte szótlan apját, de nem tudta, hogy mit mondhatna. Aztán Béla bácsi egyszer csak megszólalt.

- Én még soha nem éreztem magam ilyen kiszolgáltatottnak. Tudtam én, hogy megváltozott a világ, de ezt nem gondoltam volna – csalódott, fáradt tekintetét fiára emelte, úgy folytatta:
- Senki nem mert segíteni. Ott volt egy csomó ember, és senki nem segített. Senki.

Csendesen nézték még egymást Andrással, majd Béla bácsi kicsit megrázta a fejét és elköszönt a fiától:

- Jó éjszakát! Menj haza nyugodtan! Most már rendben leszek.